

SZŐLŐ, FÜGE, MANDULA

Kalandozások Pécs történetében

2. forduló MEGOLDÁSOK

Kedves Gyerekek!

A fügéről már az Ószövetségben is olvashatunk. A monda szerint Romulust és Remust, Róma későbbi alapítóit, egy fügefá alatt szoptatta az anyafarkas. Ami biztos, hogy a szárított füge a római légiók katonáinak útelemőzsiájából nem hiányzott.

A Kis - Ázsiából származó gyümölcsöt nálunk a törökök honosították meg.

Ezen a 16. századi török miniatúrán, az a csata látható, amely Pécs közelében zajlott, s amely a hatalmas oszmán hadsereg győzelmét okozta. Ez az ütközet 150 évre meghatározta az ország, és Pécs városának a sorsát is.

1, Melyik csatáról van szó?

1526.aug.29. Mohácsi csata

(max. 2 pont)

Pécs város lakóinak többször el kellett viselniük a portyázó török katonák rémtetteit. 1541. szeptemberében Athinay Simon deák vezetésével azonban sikeresen visszaverték a törökök ostromát, a város ekkor még nem került török kézre.

2, Pécs városa milyen formában állított emléket Athinay Simonnak?

Utat nevezett el róla. A József Attila út folytatása, a 6-os út felé.

(max. 2 pont)

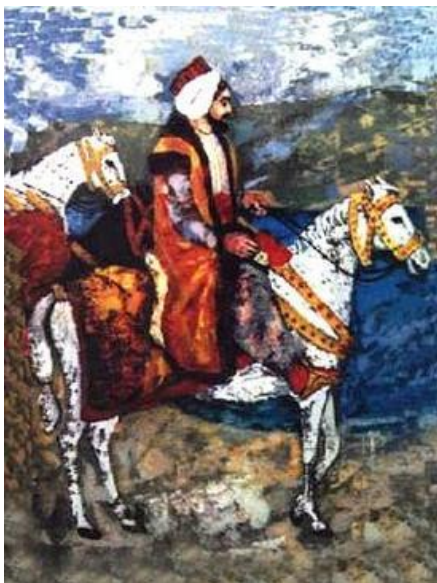
3, Melyik évtől számított az oszmán birodalom városának Pécs? Ki lett első parancsnoka? Hány év után, mikor hagyták el Pécsét a törökök?

1543. június, egyes írások szerint júliusában foglalta el a török a várost.

Első parancsnoka Kászim bég lett.

143 év után, 1686-ban hagyták el a török a várost.

(max. 3 pont)

Ezen a képen annak a török világutazó, történetírónak a képe látható, aki többek között Pécsen is járt, s az ő leírásaiból képet kaphatunk a város épületeiről, lakóiról, szokásairól. Ő volt az, aki Pecsevit, azaz Pécsen a földi Paradicsomhoz hasonlította.

4, Kiról van szó?

Evliya Cselebiről

(max. 1 pont)

A kezdeti csatározások, pusztítások után a török hódoltságban belül Pécs biztonságos helynek számított. Török polgárok költöztek a városba, akik magukkal hozták muzulmán szokásaikat. Építkezni kezdtek, elsőként az itt található templomokat alakították át vallásuknak megfelelően dzsámikká.

5, Írjátok be a hiányzó adatokat!

A középkori Szt. Bertalan templom helyén és annak köveiből épült fel 1579 táján **Gázi Kászim pasa dzsámija**, amely a magyarországi török mecsetek közül a legnagyobb. Ez az épület...**a Széchenyi téren** található, amelyet a törökök kiűzése után a jezsuita rend kapott meg és ma, mint...**Belvárosi** templom várja a híveket és a látogatókat.

A minaretek erkélyeiről hosszan elnyújtott hangon, naponta ötször **müezzinek** hívták imára a népet. Ilyen minaret látható a hozzá tartozó dzsámival együtt a Megyei Kórház épületei között **a Kórház** téren.

Jakováli Hasszán dzsámija ma is a muzulmán hívők imahelye. Korabeli leírásokból tudjuk, hogy a legtöbb dzsámi mellé medreszek, vagyis főiskolák épültek.

(max. 6 pont)

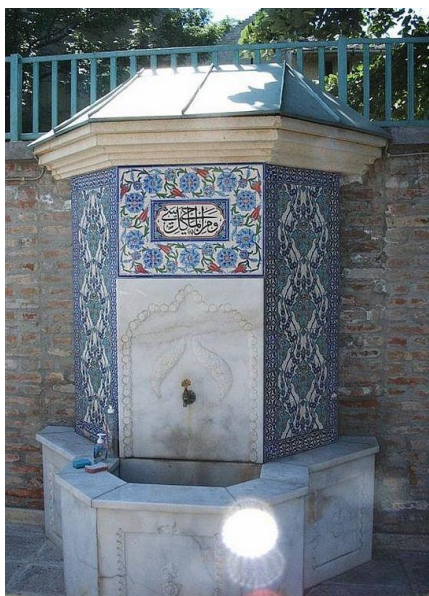
A török fürdők is a város képéhez tartoztak.

6.) A képen egy fürdő maradványait láthatjátok. Hol található az építmény, és kinek a fürdőjéről van szó?

Memi pasa egykori fürdőjének maradványai a ferencesek temploma mellett található.

(max. 2 pont)

Pécsnek már a középkorban is volt vízvezetéke, a csurgókutak, a köztéri kutak rendszerét a törökök építették ki a városban.

A képen Gül Baba szépen felújított kútja látható Budapesten. Pécssett Idrisz Baba kútja és türbéje van, amelyet a városunkba ellátogató muszlin hívők a mai napig gyakran felkeresnek.

7.) Ki volt Idrisz Baba?

- Messze földön híres gyógyító, szentéletű ember volt.

Mit jelent török nyelven a baba szó?

- baba (török = "apa, apó" Megtisztelő szó öregeknek és szenthírú embereknek,) Közbenjáróként tartották számon, ezért sírjához azóta is járnak a muszlimok, az ilyen kegyes sírlátogatást az iszlám zijarahnak (törökösen: ziyaret)-nek hívja

Ha töletek kérnének útbaigazítást, meg tudnátok mondani, hol található a türbe, vagyis a **török sírbolt.....?**

- A pécsi Rókus dombon található. (Gyermekkórház

kertjében)

(max. 6 pont)

Szathmáry György pécsi püspök reneszánsz stílusú nyári palotájának romjait a Tettyén láthatjuk.

8.) A Tettye szavunknak és az épületnek mi köze van a török hódoltság korához?

A törökök derviskolostor (papnevelő intézetként használták.) Tekke törökül kolostor. Ebből származik a Tettye szavunk.

(max. 2 pont)

9. Olvassátok el a Vince Mester számadása Ibrahimmal című történetet, amelyet megtaláltok a Rejtett kincsek nyomában című kötetben.

Ebben a történetben betekintést kaphatunk arról, hogy a hosszú együttélés ellenére a török mindig is betolakodóknak számítottak a magyarok szemében.

Melyik két pécsi földrajzi név eredetére is kapunk választ? **Lámpásvölgy, Szamárkút**.....

(max. 2 pont)

Egy török méltóság neve elé tett, dicsérő jelzőt fogadott el a magyar, ez pedig az igazságszolgáltatás őre, a kádi volt. Benne gyakran jobban megbíztak a magyarok is, mint a pénzért részlelhajlásra hajlamos magyar bírákban.

A fügeper című mesében egy bölcs, vagy más jelzővel, fényestekintetű kádival találkozhattok, de az ítéletével nem.

10. Olvassátok el a történetet és max. 5 mondatban írjátok le, ti milyen döntést hoztatok volna a helyében. Ha hárman háromfélét, nem baj. Itt csak egy rossz válasz lehet, ha nem írtok semmit!

(max. 3 pont)

A fügefaper

Az ős szakállú aggastyán még egyszer végignézett az előtte álló két emberen, azután megszólalt:

- Adjátok elő a panaszotokat! Tiéd a szó először, Omár ibn Szelim!

A megszólított meghajolt. Testes, középkorú férfiú volt, olajbarna arcát rövid, fekete körszakáll övezte. Jómódra valló öltözékben állt a bíró előtt, kopaszra nyírt fejét sötétzöld selyemturbán fedte.

- Tudod jól, ó, tiszteletreméltó kádi- kezdte-, aki a legbölcsebb bíró vagy Bagdadban, hogy van egy kertem, amelyben Allah kegyelméből hétszer hét szép gyümölcsfa érleli mézédés gyümölcsét...

A kádi bólintott:

- Tudom, kalmár. Folytasd.

- Csakhogy van egy régi sérelmem. A hétszer hét gyümölcsfám közül az egyik terebélyes fügefának néhány ága a kertemet körülvevő kőkerítés fölött ennek a semmirekellő napszámosnak a telkére nyúlik át. Ezeknek a fügefaágaknak a termése minden évben az ő udvarára hullik le, és az engem illető nemes gyümölcsöket ennek az embernek a falánk gyermekei eszik meg.

- Igaz ez, Hasszán ben Mehmed? – fordult a kádi a másik, szegényes öltözetű férfihoz, az alpereshez, aki valamivel fiatalabbnak látszott ellenfelénél. És jóval soványabb, szikárabb termetű volt.

Hasszán meghajolt.

- Igaz, bíró úr – mondta.

Omár, a felperes, dühösen felkiáltott:

- Ugye, mondtam, bölcs férfiú, hogy megkárosít a becsstelenje?! Igazságos ítéletet...

Az öreg bíró kezének egy intésével elhallgattatta a kereskedőt, majd újból Hasszán felé fordult.

- És miért nem szolgáltatod vissza ennek a tehetős kalmárnak az ő jogos tulajdonát tevő gyümölcsöt? – kérdezte.

A napszámos szerényen, de öntudatosan válaszolt:

- Tudod jól, kegyes férfiú – mondta -, hogy szegény napszámosember vagyok, aki kora reggeltől napszálltáig a piacon vagy a kikötőben dolgozom, hogy családomat valahogy eltartsam. Napközben nem tudok vigyázni négy kis tudatlan gyermekemre, akik közül a legidősebb is csak hétéves még, és szegény feleségem se tudja egész nap szemmel tartani őket, annyi a munkája a ház körül...A négy kis ártatlanja pedig sajnos meg is éhezik olykor az én szükös keresetem mellett...Meg aztán a gyermek csak gyermek: nem csoda hát, ha megeszik az udvarunkba lehulló fügét, hiszen nem tudják még ésszel felfogni, hogy nem a

magukét eszik...

- Hallod ezt, kádi?! – vágott közbe megint a felperes. – Még csak nem is tagad a szemérmetlen koldusfajzat! Meg kell büntetni a gyümölcstolvajt! És kártérítést is követelek!

A bíró nem zavartatta magát. Nyugodtan folytatta az alperes kihallgatását.

- Tehát elismered a vétkeiségedet, Hasszán napszámos? – kérdezte.

- A vétkeiségeimet nem, csak a tartozásomat – felelte a napszámos. – De ez idő szerint nincs pénzem, hogy megfizethessem Omár úrnak.

A kereskedő felhorkant:

- Három éve terem már ez a fa, Bagdad igazságos kádija! Három esztendőre visszamenőleg követelem a kártérítést! Tégy igazságot közöttünk, hisz te vagy a legbölcsebb törvénytudó az igazhitűek birodalmában!

A kádi hosszú fehér szakállát simogatva, elmélyedve nézett maga elé. Néhány percig ült így töprengve a díszes keleti szőnyeggel letakart vánkosán. Azután megszólalt:

- Allah nevében kihirdetem a döntésemet.

A kalmár méltóságteljesen kihúzta magát.

- Igazam tudatában nyugodtan várom az ítéletet – mondta.

- Hasszán alperes, te tartoznál megtéríteni évről évre Omár panaszos kárát, amit kiskorú gyermekeid okoznak neki azáltal, hogy az ő kertjéből a te telkedre hulló gyümölcsöt elfogyasztják...

- Nagyon helyes! – szólt közbe Omár.

- Csakhogy - folytatta a kádi, tekintetével újból a napszámos felé fordulva – nincs rá mód és remény, Hasszán, hogy a te szegényes keresetedből valaha is meg tudjad fizetni Omár úr kárát... Ehelyett kötelezlek arra, hogy még a mai napon, tehát alkonyatig egy fügefacsomót ültess el házad udvarán, a közös kerítés tövében, mert ez a fügefa, amidőn Allah kegyelméből megnő, egy-két ágával bizonyosan átnyúlik majd a szomszédod telkére... Akkor azután ezeknek az ágaknak a gyümölcse Omár panaszos kertjébe fog majd áthullani, és így a te leendő fügefád termésének egy részét Omár úr fogja élvezni... Vállalod ezt, Hasszán alperes?

- Vállalom, bíró úr! – felelte Hasszán, a bajusza alatt szerényen elnyomott mosollyal.

- Tiltakozom! – kiáltott magából kikelve Omár. – Az ítélet méltánytalan! Hiszen a dugványról felnövő fügefa csak tíz év múlva hozza meg első termését!

A kádi bólintott:

- Úgy van, Omár ibn Szelim. Tíz év múlva.

- Márpedig, bíró úr, addig én meg is halhatok, és akkor már nem élvezhetem annak a fának a gyümölcsét!

A kádi megint csak rábólintott.

- Ez bizony megeshet, kalmár – szólt aztán csöndesen. – Csakhogy én Allah szegény szolgája vagyok itt a Földön, aki csak az ő igazságát képviselem, de a fák növekedését és termőre fordulását én nem siettethetem, aminthogy a te életedet se hosszabbíthatnám meg, hiszen mindnyájunk sorsa Allah kezében van... Most pedig elmehettek!

(max. 5 pont)

Beküldési határidő: 2024. december 16.

e-mail: korbirodalom@csgyk.hu

Cím: Csorba Győző Könyvtár Körbirodalom Gyermekkönyvtár, 7622 Pécs, Universitas u. 2./A (Tel.: 72/501-650 28022 mellék)

A csapat tagjai: (Név, iskola, osztály, elérhetőség, könyvtartagságot igazoló olvasójegyszám)

1. _____
_____
2. _____
_____
3. _____
_____

A felkészítő tanár vagy szülő neve és elérhetősége

Minden csapattag, aki be van iratkozva a Csorba Győző Könyvtár valamelyik fiókkönyvtárába az olvasójegy számának megadásával plusz pontot szerezhethet csapatának.

A feladatok megoldásánál segít egy rövid séta Pécs történelmi belvárosában.

A kérdések megoldásához szükséges irodalom a gyermekkönyvtárban, illetve a Csorba Győző Könyvtár Helyismereti gyűjteményben is a versenyzők rendelkezésére áll.

A válaszok legtöbbje megtalálható az alábbi kiadványokban vagy az interneten.

- Pécs lexikon,
- a Baranya megyei útikönyvek,
- Pesti János: Pécs földrajzi neveinek eredete
- Csorba Csaba: Pécs; (Magyar városok, 0134-1812); Panoráma, cop. 1983
- Füleperenc: Sopianae. A római kori Pécs